

SERMAYE PİYASASI KURULU
ARAŞTIRMA RAPORU
(KAMUYA AÇIK)

İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASINDA
PAYLARI İŞLEM GÖREN MALİ ŞİRKETLERİN FİNANSAL
YAPILARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

Dr. BAŞAYIŞ FIRATOĞLU
BAŞUZMAN

YÖNETİCİ ÖZETİ

İMKB’de 2007 yılı sonu itibariyle işlem görmeye devam eden mali sektör şirketleri, 17 banka, 7 sigorta şirketi, 2 faktoring, 6 tane de finansal kiralama şirketinden oluşmaktadır. Söz konusu şirketlerin kendi alt sektörleri itibariyle toplam içindeki payları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

İMKB’de işlem gören Mali Şirketlerin Toplam İçindeki Payları

(%)

Bankalar	2007	2006	2005
Bankalar			
Toplam Aktifler	74,6	74,0	63,0
Krediler	81,5	81,1	70,7
Menkul Kıymetler	51,1	46,3	43,9
Mevduat	75,8	75,9	62,3
Özkaynaklar	70,2	68,6	57,6
Sigorta Şirketleri			
Direkt Primler	35,3	37,4	37,8
Prim Alacakları	43,0	42,2	42,7
Finansal Varlıklar	33,1	35,0	36,0
İştirakler	93,3	85,0	84,8
Sabit Değerler	41,7	40,4	38,3
Aktifler	40,1	39,6	42,0
Özsermaye	61,0	59,8	60,9
Finansal Kiralama Şirketleri			
Toplam Aktifler	36,8	35,0	
Ödenmiş Sermaye	39,9	47,4	
Yedek Akçeler	11,4	31,1	
Yeniden Değerleme Fonu	0,0	0,0	
Dönem Karı	68,0	48,5	
Geçmiş Yıllar Karı	0,8	24,9	
Faktoring Şirketleri			
Toplam Aktifler	12,7	12,2	
Ödenmiş Sermaye	4,2%	3,9%	
Yedek Akçeler	1,9%	3,1%	
Yeniden Değerleme Fonu	18,9%	11,5%	
Dönem Karı	4,2%	2,6%	
Geçmiş Yıllar Karı	0,0%	0,0%	

Mali şirketlerin en büyük kısmını temsil eden bankalardan İMKB’de işlem görenlerin, toplam bankalar içinde oldukça ağırlıklı bir paya sahip olduğu, toplam bankacılık aktiflerinin ve toplam mevduatın %75’i, ayrıca toplam kredilerin de 80’den fazlasının İMKB’de işlem gören bankalara ait olduğu görülmektedir.

Sigorta sektöründe ise, İMKB’de işlem gören sigorta şirketlerinin aktif toplamının toplam sigortacılık aktifleri içinde % 40 civarında bir payı olduğu görülmektedir. Ayrıca, sigorta primlerin de %35 civarında bir kısmı bu sigorta şirketleri tarafından üretilmektedir.

İMKB’de işlem gören finansal kiralama şirketlerinin aktifleri, toplam sektör aktiflerinin %37’sini oluşturmaktadır. Bununla birlikte, sektördeki toplam karın %68’i bu şirketlerin olmuştur.

Factoring şirketleri açısından ise, İMKB’de işlem gören 2 faktoring şirketinin toplam aktifleri, sektördeki tüm aktiflerin %13’ünü oluşturmakta, bu şirketin karları ise sektördeki toplam karın %4,2’sine tekabül etmektedir.

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ	1
II. BANKALAR.....	2
III. SİGORTA ŞİRKETLERİ	10
IV. FİNANSAL KİRALAMA VE FAKTORİNG ŞİRKETLERİ.....	12
V. SONUÇ.....	18

TABLolar

Tablo: II.1. Çalışmaya Dahil Edilen Banka Sayısı.....	2
Tablo: II.2. İMKB’de İşlem Gören Bankaların Seçilmiş Bilanço Kalemleri İtibariyle Sektör İçindeki Payı.....	3
Tablo: II.3. İMKB’de İşlem Gören Bankaların Banka Türleri İtibariyle Sektör İçindeki Payı ..	3
Tablo: II.4. Bankaların Bilanço Büyüklüğü	4
Tablo: II.5. Bankaların Temel Aktif Büyüklükleri	5
Tablo: II.6. İMKB’de İşlem Gören Bankaların Türleri İtibariyle Temel Aktif Büyüklükleri ...	6
Tablo: II.7. Bankaların Temel Pasif Büyüklükleri	7
Tablo: II.8. İMKB’de İşlem Gören Bankaların Türleri İtibariyle Temel Pasif Büyüklükleri....	8
Tablo: II.9. Bankaların Aktif Karlılığı	9
Tablo: II.10. Bankaların Özkaynak Karlılığı	9
Tablo: III.1. Sigorta Şirketlerinin Seçilmiş Göstergeleri	10
Tablo: III.2. İMKB’de İşlem Gören Sigorta Şirketlerinin Seçilmiş Bilanço Kalemleri İtibariyle Sektör İçindeki Payı.....	11
Tablo: IV.1. İMKB’de İşlem Gören Finansal Kiralama ve Faktoring Şirketlerinin Seçilmiş Göstergeleri	12
Tablo: IV.2. İMKB’de İşlem Gören Finansal Kiralama Şirketlerinin Seçilmiş Kalemler İtibariyle Sektör İçindeki Payı.....	13
Tablo: IV.3. Finansal Kiralama Şirketlerinin Seçilmiş Göstergeleri 1	14
Tablo: IV.4. Finansal Kiralama Şirketlerinin Seçilmiş Göstergeleri 2	15
Tablo: IV.5. İMKB’de İşlem Gören Faktoring Şirketlerinin Seçilmiş Kalemler İtibariyle Sektör İçindeki Payı	16
Tablo: IV.6. Faktoring Şirketlerinin Seçilmiş Göstergeleri 1	17
Tablo: IV.7. Faktoring Şirketlerinin Seçilmiş Göstergeleri 2	18

İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASINDA PAYLARI İŞLEM GÖREN MALİ ŞİRKETLERİN FİNANSAL YAPILARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

I. GİRİŞ

Bu çalışmada, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında 2007 yılı sonu itibariyle işlem görmekte olan mali nitelikli şirketlerin –bankalar, sigorta, finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin- mali yapıları hakkında bazı genel tespitler yapılması amaçlanmıştır. Söz konusu mali yapı analizine temel teşkil eden veriler, ilgili şirketlerin kamuya açıkladıkları Bilanço ve Gelir Tablolarından sağlanmıştır.

Çalışmamızda, 2007 yılı sonu itibariyle İMKB’de işlem görmeye devam eden 17 banka, 8 sigorta şirketi ve 7 tane de finansal kiralama ve faktoring şirketinin verileri incelenmiştir. Söz konusu şirketlerin Bilanço ve Gelir Tablosu kalemleri itibariyle seçilmiş büyüklükleri, aynı zamanda ilgili sektörler itibariyle, toplu sektör verileriyle de karşılaştırılmak suretiyle tablolastırılmıştır.

Çalışmanın takip eden ikinci bölümünde de, mali şirketlerin en büyük kısmını temsil eden bankalar incelenmiştir. İMKB’de işlem gören bankaların toplam bankalar içinde oldukça ağırlıklı bir paya sahip olduğu, toplam bankacılık aktiflerinin ve toplam mevduatın %75’i, ayrıca toplam kredilerin de 80’den fazlasının İMKB’de işlem gören bankalara ait olduğu görülmektedir.

Bir sonraki bölümde yer alan sigorta sektöründe ise, İMKB’de işlem gören sigorta şirketlerinin aktif toplamının toplam sigortacılık aktifleri içinde % 40 civarında bir payı olduğu görülmektedir. Ayrıca, sigorta primlerin de %35 civarında bir kısmı bu sigorta şirketleri tarafından üretilmektedir.

Dördüncü bölümde finansal kiralama ve faktoring şirketleri incelenmiştir. Bu bölümde incelenen İMKB’de işlem gören finansal kiralama şirketlerinin aktifleri, toplam sektör aktiflerinin %37’sini oluşturmaktadır. Bununla birlikte, sektördeki toplam karın %68’i bu şirketlerin olmuştur. Faktoring şirketleri açısından ise, İMKB’de işlem gören 2 faktoring şirketinin toplam aktifleri, sektördeki tüm aktiflerin %13’ünü oluşturmakta, bu şirketin karları ise sektördeki toplam karın %4,2’sine tekabül etmektedir.

II. BANKALAR

Çalışmamızda incelenen bankaların yıllar itibariyle sayısal dökümü aşağıda verilmektedir. Bu tablodan da anlaşılacağı üzere, 2005 yılı için hesaplamaya katılan toplam banka sayısı 15, diğer yıllar içinse 17 olmuştur.

Tablo: II.1. Çalışmaya Dahil Edilen Banka Sayısı

Banka Türü	2007	2006	2005
<i>Mevduat Bankaları</i>	12	13	12
Kamu MB	2	2	1
Özel MB	8	8	8
Yabancı MB	3	3	3
<i>Kalkınma ve Yatırım Bankaları</i>	2	2	2
<i>Katılım Bankaları</i>	2	2	1
TOPLAM	17	17	15

Söz konusu bankaların toplulaştırılmış bilanço ve gelir tablolarından elde edilen sonuçlar, ülkemizdeki bankaların toplu verileri¹ ile karşılaştırılmak suretiyle takip eden bölümde verilmektedir.

2007 yılı sonu itibariyle İMKB’de işlem gören 17 bankanın toplam aktif büyüklüğü 433,7 milyar YTL’dir. Bu büyüklük, Türkiye’deki toplam bankaların aktifleri içinde %75’lik bir payı ifade etmektedir. Krediler açısından ise, toplam bankacılık kredilerinin %81,5’i İMKB’de işlem gören bankalar tarafından verilmiştir. Bankaların ellerinde tuttıkları menkul kıymetlerin ise %51’i söz konusu bankalara ait bulunmaktadır. Toplam mevduat içinde İMKB’de işlem gören 17 bankanın payı ise 2007 yılı itibariyle %75,8 olurken, bankaların toplam özkaynakları içinde İMKB’de işlem gören bankaların payı %70 olmuştur.

¹ Bankacılık sektörünün bütünü ile ilgili veriler BDDK tarafından yayımlanan Finansal Piyasalar Raporunun Aralık 2007 sayısından alınmıştır.

Tablo: II.2. İMKB’de İşlem Gören Bankaların Seçilmiş Bilanço Kalemleri İtibariyle Sektör İçindeki Payı

	(%)		
	2007	2006	2005
Toplam Aktifler	74,6	74,0	63,0
Krediler	81,5	81,1	70,7
Menkul Kıymetler	51,1	46,3	43,9
Mevduat	75,8	75,9	62,3
Özkaynaklar	70,2	68,6	57,6

Banka türleri itibariyle incelendiğinde ise, İMKB’de işlem gören toplam 13 mevduat bankasının aktifleri 2007 yılında 418 milyar YTL’dir. Bu toplam içinde, 8 özel mevduat bankasının büyüklüğü 290 milyar YTL olurken kamu bankalarının 83, yabancı mevduat bankalarının ise 46 milyar YTL’lik aktif büyüklüğü mevcuttur. Kalkınma ve yatırım bankaları 6 milyar, katılım bankaları da 10 milyar YTL’lik aktif büyüklüğü ile toplam içinde sınırlı bir büyüklüğe ulaşmalarına rağmen, toplam içindeki payları açısından, katılım bankalarının %50’den fazla, kalkınma ve yatırım bankalarının da %30’dan fazla olan payları ile yine de ciddi bir ağırlığa sahip oldukları görülmektedir.

Tablo: II.3. İMKB’de İşlem Gören Bankaların Banka Türleri İtibariyle Sektör İçindeki Payı

	(%)		
İMKB’de İşlem Gören Bankalar	2007	2006	2005
<i>Mevduat Bankaları</i>	76,9	76,1	65,0
<i>Kalkınma ve Yatırım Bankaları</i>	30,2	32,0	31,3
<i>Katılım Bankaları</i>	50,8	48,9	26,3
TOPLAM	74,6	74,0	63,0

Tablo: II.4. Bankaların Bilanço Büyüklüğü

(Milyar YTL)

İMKB’de İşlem Gören Bankalar	2007	2006	2005
<i>Mevduat Bankaları</i>	418,0	358,1	249,6
Kamu MB	82,6	71,3	32,6
Özel MB	289,7	248,8	188,5
Yabancı MB	45,7	38,0	28,5
<i>Kalkınma ve Yatırım Bankaları</i>	5,7	4,9	4,0
<i>Katılım Bankaları</i>	9,9	6,7	2,6
TOPLAM	433,7	369,7	256,2
Toplam Bankalar*			
<i>Mevduat Bankaları</i>	543,3	470,6	384,1
<i>Kalkınma ve Yatırım Bankaları</i>	18,9	15,3	12,8
<i>Katılım Bankaları</i>	19,5	13,7	9,9
TOPLAM	581,6	499,7	406,9

*Kaynak: BDDK

İMKB’de işlem gören bankaların nakit değerler, bankalar, Merkez Bankası ve para piyasasından alacakları toplamı 2006 ve 2007 yıllarında 54 milyar YTL olmuş, toplam bankacılık sektöründe ise bu kalemler toplamı 2006 yılı için 38 milyar, 2007 yılı içinse 60 milyar YTL seviyesinde gerçekleşmiştir.

Menkul kıymet cüzdanlarındaki varlıklara bakıldığında ise İMKB bankaları için bu kalem yıllar itibariyle artış göstermiş, 2006 yılında 74 milyar YTL iken 2007 yılında bu tutar 84 milyar YTL’ye yükselmiştir. Bankacılık sektörünün geneli itibariyle ise, bu rakamlar sırasıyla 159 milyar ve 164 milyar YTL olarak gerçekleşmiştir.

Kredilerde, gerek İMKB’de işlem gören bankalar, gerekse toplam bankacılık sektörü itibariyle ciddi artışlar devam etmiştir. 2005 ila 2007 yılları itibariyle İMKB

bankaları için sırasıyla 111, 178 ve 233 milyar YTL olarak gerçekleşen krediler, toplam bankacılık sektörü itibariyle ise yine sırasıyla 157, 219 ve 286 milyar YTL olmuştur.

Bu verilere göre, İMKB’de işlem gören bankaların verdiği krediler 2006 ve 2007 yıllarında bir önceki yıla göre % 61 ve %31 oranında artmış, toplam bankacılık sektörü için ise bu oranlar sırasıyla %40 ve %30 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo: II.5. Bankaların Temel Aktif Büyüklükleri

(Milyar YTL)

İMKB’de İşlem Gören Bankalar	2007	2006	2005
Nakit Değerler ve Merkez Bankası	33,4	30,0	22,4
Bankalar	19,5	23,1	14,7
Para Piyasalarından Alacaklar	1,0	1,1	5,9
Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar (Net)	84,2	73,6	62,8
Krediler	232,8	177,5	110,6
İştirakler, Bağlı ve Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıklar	10,0	8,7	8,4
TOPLAM AKTİFLER	433,7	369,7	256,2
Toplam Bankalar*			
Nakit Değerler	5,0	4,5	3,1
Bankalar Merkez Bankası ve Para Piyasalarından Alacaklar	55,2	33,1	33,1
Menkul Kıymetler	164,7	158,9	143,0
Krediler	285,6	219,0	156,4
TOPLAM AKTİFLER	581,6	499,7	406,9

*Kaynak: BDDK

İMKB’de işlem gören bankaların türleri itibariyle temel aktif büyüklüklerinde yaşanan gelişmeler de takip eden tabloda yer almaktadır.

Tablo: II.6. İMKB’de İşlem Gören Bankaların Türleri İtibariyle Temel Aktif Büyüklükleri

(Milyar YTL)

Mevduat Bankaları	2007	2006	2005
Nakit Değerler ve Merkez Bankası	32,1	29,5	22,1
Bankalar	18,5	22,1	14,3
Para Piyasalarından Alacaklar	1,0	0,9	5,9
Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar (Net)	82,5	72,4	61,5
Krediler	222,8	170,4	106,9
İştirakler, Bağlı ve Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıklar	9,7	8,5	8,1
TOPLAM AKTİFLER	418,0	358,1	249,6
Kalkınma ve Yatırım Bankaları			
Nakit Değerler ve Merkez Bankası	0,0	0,0	0,0
Bankalar	0,2	0,3	0,2
Para Piyasalarından Alacaklar	0,1	0,2	0,0
Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar (Net)	1,7	1,2	1,3
Krediler	3,0	2,5	1,8
İştirakler, Bağlı ve Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıklar	0,2	0,2	0,2
TOPLAM AKTİFLER	5,7	4,9	4,0
Katılım Bankaları			
Nakit Değerler ve Merkez Bankası	1,3	0,6	0,2
Bankalar	0,8	0,8	0,2
Para Piyasalarından Alacaklar	0,0	0,0	0,0
Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar (Net)	0,0	0,0	0,0
Krediler	7,0	4,6	1,8
İştirakler, Bağlı ve Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıklar	0,1	0,1	0,0
TOPLAM AKTİFLER	9,9	6,7	2,6

Tablo: II.7. Bankaların Temel Pasif Büyüklükleri

(Milyar YTL)

İMKB'de İşlem Gören Bankalar	2007	2006	2005
Mevduat	270,5	233,5	156,7
Özkaynaklar	53,3	40,8	31,5
Ödenmiş Sermaye	20,6	17,5	10,7
Dönem Karı/Zararı	10,6	7,7	3,4
TOPLAM PASİF	433,7	369,7	256,2
Toplam Bankalar*			
Mevduat	356,9	307,6	251,5
Özkaynaklar	75,9	59,5	54,7
Ödenmiş Sermaye	31,6	26,2	20,9
Dönem Karı/Zararı	14,9	11,5	6,0
TOPLAM PASİF	581,6	499,7	406,9

*Kaynak: BDDK

Bankaların pasif kalemleri itibariyle bakıldığında, İMKB bankalarının toplam mevduatları, bankacılık sektörü toplam mevduatının %75'ini aşmakta, özkaynaklar itibariyle ise bu oran %70 civarında gerçekleşmektedir. Söz konusu bankaların toplam özkaynakları 2006 yılında 41 milyar YTL iken 2007 yılında 53 milyar YTL'ye çıkmıştır. Ödenmiş sermayeleri de yine aynı yıllar itibariyle 18 ve 21 milyar YTL olmuştur. Bu rakamlar da toplam sektör içindeki pay olarak, ödenmiş sermaye için 2006 ve 2007 yıllarında sırasıyla % 67 ve %65'lik bir oranı temsil etmektedir.

Bu toplam içinde en ağırlıklı yer tutan 13 mevduat bankasının toplam rakamları ise yine 2006 ve 2007 yılları itibariyle mevduatta, 228 ve 263 milyar YTL, özkaynaklarda 39 ve 51 milyar YTL, ödenmiş sermayede ise 17 ve 19 milyar YTL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo: II.8. İMKB’de İşlem Gören Bankaların Türleri İtibariyle Temel Pasif Büyüklükleri

(Milyar YTL)

Mevduat Bankaları	2007	2006	2005
Mevduat	262,8	228,1	154,6
Özkaynaklar	50,7	38,8	30,2
Ödenmiş Sermaye	19,4	16,6	10,1
Dönem Karı/Zararı	10,2	7,2	3,1
TOPLAM PASİFLER	418,0	358,1	249,6

Kalkınma ve Yatırım Bankaları	2007	2006	2005
Mevduat	0	0	0
Özkaynaklar	1,2	1,1	1,0
Ödenmiş Sermaye	0,6	0,5	0,4
Dönem Karı/Zararı	0,2	0,3	0,1
TOPLAM PASİFLER	5,7	4,9	4,0

Katılım Bankaları	2007	2006	2005
Mevduat	7,7	5,4	2,1
Özkaynaklar	1,4	0,9	0,3
Ödenmiş Sermaye	0,6	0,5	0,2
Dönem Karı/Zararı	0,2	0,2	0,2
TOPLAM PASİFLER	9,9	6,7	2,6

Bankaların karlılıklarına bakıldığında ise İMKB’de işlem gören bankaların aktif karlılığının sektör genelindeki orandan düşük kaldığı görülmektedir. Sektör için aktif karlılığı 2005, 2006 ve 2007 yılları için sırasıyla % 1,7, % 2,5 ve % 2,8 olurken İMKB’de işlem gören bankalar içinse bu oranlar yine sırasıyla % 1,3, % 2,1 ve % 2,4 olmuştur.

Özsermaye karlığında da İMKB’de işlem gören bankaların, genel bankacılık karlılığının biraz altında kaldığı görülmektedir. 2005 yılında hemen hemen aynı büyüklükte olan özsermaye karlılığı, takip eden yıllarda İMKB’de işlem gören bankalar için sektör geneline göre düşüş göstermiştir.

Tablo: II.9. Bankaların Aktif Karlılığı

(%)

İMKB'de İşlem Gören Bankalar	2007	2006	2005
<i>Mevduat Bankaları</i>	2,4	2,0	1,3
Kamu MB	2,6	2,3	1,6
Özel MB	2,4	1,8	1,0
Yabancı MB	2,0	2,9	2,3
<i>Kalkınma ve Yatırım Bankaları</i>	3,3	5,3	3,1
<i>Katılım Bankaları</i>	2,2	3,5	6,2
TOPLAM	2,4	2,1	1,3
Toplam Bankalar*			
<i>Mevduat Bankaları</i>	2,7	2,4	1,5
<i>Kalkınma ve Yatırım Bankaları</i>	5,0	5,2	5,8
<i>Katılım Bankaları</i>	3,2	2,9	3,0
TOPLAM	2,8	2,5	1,7

*Kaynak: BDDK

Tablo: II.10. Bankaların Özkaynak Karlılığı

(%)

İMKB'de İşlem Gören Bankalar	2007	2006	2005
<i>Mevduat Bankaları</i>	20,0	18,6	10,4
Kamu MB	22,5	19,7	12,1
Özel MB	20,0	17,2	8,8
Yabancı MB	16,0	24,2	18,1
<i>Kalkınma ve Yatırım Bankaları</i>	15,9	23,3	12,3
<i>Katılım Bankaları</i>	16,0	26,3	54,7
TOPLAM	19,8	18,9	10,9
Toplam Bankalar*			
<i>Mevduat Bankaları</i>	23,2	20,4	10,6
<i>Kalkınma ve Yatırım Bankaları</i>	10,5	9,7	10,9
<i>Katılım Bankaları</i>	27,3	25,3	26,3
TOPLAM	21,8	19,2	10,9

*Kaynak: BDDK

III.SİGORTA ŞİRKETLERİ

2007 yılı sonu itibariyle İMKB’de işlem gören 7 adet sigorta şirketi bulunmaktadır. Bu şirketlerinin mali tablolarından elde edilen bazı veriler, toplam sektör için yayımlanmış olan verilerle² karşılaştırılmak suretiyle aşağıda verilmektedir. Söz konusu 7 sigorta şirketinin 2007 yılı toplam Aktif büyüklüğü 8.853 milyon YTL’dir. Bu büyüklük, toplam sigortacılık sektöründeki aktiflerin %40’ını oluşturmaktadır. Sigortacılık sektöründe toplam aktifler 2005 yılında 14 milyar YTL iken bu büyüklük 2006 yılında 17 milyar YTL’ye 2007 yılında ise 22 milyar YTL’ye yükselmiştir. İMKB’de işlem gören 8 sigorta şirketinin toplam aktifleri ise, yine aynı yıllar itibariyle 6 milyar, 7 milyar ve 9 milyar YTL olmuştur.

Tablo: III.1. Sigorta Şirketlerinin Seçilmiş Göstergeleri

(Milyon YTL)

İMKB’de İşlem Gören Sigorta Şirketleri	2007	2006	2005
Direkt Primler	3.854,4	3.615,1	2.951,0
Prim Alacakları	1.301,1	1.167,9	963,2
Finansal Varlıklar	2.429,8	2.193,3	2.294,3
İştirakler	2.808,2	2.118,4	1.981,1
Sabit Değerler	207,2	206,0	207,4
Aktifler	8.852,6	6.909,4	6.061,6
Özsermaye	4.196,1	3.023,1	2.952,3
Toplam Sigorta Şirketleri *			
Direkt Primler	10.931,5	9.666,0	7.815,7
Prim Alacakları	3.024,3	2.768,7	2.255,4
Finansal Varlıklar	7.334,4	6.264,3	6.376,9
İştirakler	3.009,4	2.491,3	2.336,9
Sabit Değerler	497,3	509,5	542,0
Aktifler	22.073,2	17.440,7	14.430,2
Özsermaye	6.874,9	5.052,8	4.847,2

*Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

² Sigortacılık sektörünün bütünü için kullanılan veriler Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulunun yayımladığı “Türkiye’de Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor”un, 2005, 2006 ve 2007 yıllarına ait sayılarından alınmıştır.

Tablo: III.2. İMKB’de İşlem Gören Sigorta Şirketlerinin Seçilmiş Bilanço Kalemleri İtibariyle Sektör İçindeki Payı

(%)

	2007	2006	2005
Direkt Primler	35,3	37,4	37,8
Prim Alacakları	43,0	42,2	42,7
Finansal Varlıklar	33,1	35,0	36,0
İştirakler	93,3	85,0	84,8
Sabit Değerler	41,7	40,4	38,3
Aktifler	40,1	39,6	42,0
Özsermaye	61,0	59,8	60,9

Sigortacılık sektöründe toplam prim üretimi 2005, 2006 ve 2007 yılları itibariyle sırasıyla 7,8 milyar, 9,7 milyar ve 10,9 milyar YTL olurken, İMKB’de işlem gören şirketlerin ürettiği toplam prim tutarı yine aynı yıllar itibariyle 3 milyar, 3,6 milyar ve 3,9 milyar YTL olmuştur. Üretilen direkt primler açısından İMKB’de işlem gören sigorta şirketlerinin genel içindeki payı 2005 yılında %38’den 2007 yılında %35’e düşmüştür. Prim alacakları açısından ise bu oran % 43’ler civarında seyretmektedir.

Sigorta şirketlerinin finansal varlıkları toplam sigorta şirketlerinin finansal varlıkları içinde %36 ila %33 oranlarında bir yer tutmuştur.

IV. FİNANSAL KİRALAMA VE FAKTORİNG ŞİRKETLERİ

2007 yılı sonu itibariyle İMKB’de işlem gören 2 tane faktoring, 6 tane de finansal kiralama şirketi bulunmaktadır. Bu 8 şirketin toplam aktif büyüklüğü 2007 yılı sonu itibariyle 5.993 milyon YTL’dir. 2005 ilâ 2007 yıllarındaki rakamlara göre, alacak veya kredilerin toplam aktifler içindeki payı % 87’ler civarında seyretmiş, özkaynakların toplam pasifler içindeki payı ise yıllar itibariyle bir düşüş göstererek 2005 yılında % 27 iken 2007 yılında %19’a gerilemiştir. Aktif karlılığında da aynı yıllar itibariyle bir düşüş gözlemlenmektedir. Bu oran 2005 yılında %6,2 iken 2007 yılında %4,2’ye düşmüştür. Özkaynak karlılığı ise 2005 yılındaki %23,2’lik orandan sonra, 2006 yılında %20,8’e gerilemiş sonra da 2007 yılında tekrar %22’ye yükselmiştir.

Tablo: IV.1. İMKB’de İşlem Gören Finansal Kiralama ve Faktoring Şirketlerinin Seçilmiş Göstergeleri

(Milyon YTL)

	2007	2006	2005
Toplam Aktifler	5.992,9	4.263,3	2.733,3
Alacak veya Krediler	5.261,9	3.742,0	2.371,1
Alacak veya Krediler/Toplam Aktifler (%)	87,8	87,8	86,7
Özkaynaklar/Toplam Pasifler (%)	19,3	22,4	26,9
Karlılık Oranları			
Özkaynak Karlılığı (%)	22,0	20,8	23,2
Aktif Karlılığı (%)	4,2	4,6	6,2
Özsermaye Yapısı			
Ödenmiş Sermaye	685,8	638,4	351,2
Yedek Akçeler	226,5	181,0	279,8
Yeniden Değerleme Fonu	3,4	3,4	3,4
Dönem Karı/Zararı	253,8	198,1	170,4
Geçmiş Yıllar Karı/Zararı	-11,2	-63,9	-66,9
Gelir – Gider Kalemleri			
Faaliyet Gelirleri	329,9	284,8	192,9
Faaliyet Giderleri	-93,8	-69,3	-62,0
Diğer Gelirler	77,5	55,4	52,9
Diğer Giderler	-70,3	-56,5	-57,1

Finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin mali tablolarından elde edilen bazı veriler, toplam sektör için yayımlanmış olan verilerle³ karşılaştırılmak suretiyle aşağıda verilmektedir.

Tablo: IV.2. İMKB’de İşlem Gören Finansal Kiralama Şirketlerinin Seçilmiş Kalemler İtibariyle Sektör İçindeki Payı

	(%)	
	2007	2006
Toplam Aktifler	36,8	35,0
<i>Özsermaye Yapısı</i>		
Ödenmiş Sermaye	39,9	47,4
Yedek Akçeler	11,4	31,1
Yeniden Değerleme Fonu	0,0	0,0
Dönem Karı	68,0	48,5
Geçmiş Yıllar Karı	0,8	24,9

İMKB’de işlem gören 6 finansal kiralama şirketinin aktif toplamının, toplam finansal kiralama şirketlerinin aktifleri içindeki payı 2006 ve 2007 yılları için sırasıyla %35 ve %37 olmuştur.

Ödenmiş sermaye açısından bakıldığında da yine aynı dönemler itibariyle toplam içindeki payları da %47 ve % 40 olarak gerçekleşmiştir. Yedek akçelerin kalemi için de bu pay 2006 yılında %31’ken 2007 yılında %11’e düşmüştür.

İMKB’de işlem gören finansal kiralama şirketlerinin elde ettiği dönem karları ise 2006 ve 2007 yılları itibariyle toplam finansal kiralama sektöründeki karın sırasıyla %49’una ve %68’ine tekabül etmektedir.

³ Sektörün bütünü ile ilgili veriler BDDK tarafından yayımlanan Finansal Piyasalar Raporunun Aralık 2007 sayısından alınmıştır.

Tablo: IV.3. Finansal Kiralama Şirketlerinin Seçilmiş Göstergeleri 1

(Milyon YTL)

İMKB’de İşlem Gören Finansal Kiralama Şirketleri	2007	2006	2005
Toplam Aktifler	5.046,2	3.493,2	2.376,6
Alacak veya Krediler/Toplam Aktifler (%)	88,9	90,1	88,4
Özkaynaklar/Toplam Pasifler (%)	21,5	25,6	29,9
Karlılık Oranları			
Özkaynak Karlılığı (%)	21,7	20,7	23,5
Aktif Karlılığı (%)	4,7	5,3	7,0
Toplam Finansal Kiralama Şirketleri *			
Toplam Aktifler	13.708	9.968	-
Dönem Karı	348	381	-
Alacak veya Krediler/Toplam Aktifler (%)	85,1	85,0	-
Özkaynaklar/Toplam Pasifler (%)	18,0	20,0	-
Karlılık Oranları			
Özkaynak Karlılığı (%)	14,1	19,1	-
Aktif Karlılığı (%)	2,5	3,8	-

*Kaynak: BDDK

Tablo: IV.4. Finansal Kiralama Şirketlerinin Seçilmiş Göstergeleri 2

(Milyon YTL)

İMKB’de İşlem Gören Finansal Kiralama Şirketleri	2007	2006	2005
Özsermaye Yapısı			
Ödenmiş Sermaye	648,9	609,4	336,2
Yedek Akçeler	211,2	165,1	274,3
Yeniden Değerleme Fonu	0,0	0,0	0,0
Dönem Karı/Zararı	236,0	185,3	166,9
Geçmiş Yıllar Karı/Zararı	-11,2	-63,9	-66,9
Gelir – Gider Kalemleri			
Faaliyet Gelirleri	240,4	220,6	176,2
Faaliyet Giderleri	-76,7	-59,3	-58,4
Diğer Gelirler	75,9	50,4	52,3
Diğer Giderler	-69,4	-53,2	-56,8
Toplam Finansal Kiralama Şirketleri *			
Özsermaye Yapısı			
Ödenmiş Sermaye	1628,0	1284,9	-
Yedek Akçeler	1854,6	531,1	-
Yeniden Değerleme Fonu	56,6	47,7	-
Dönem Karı/Zararı	347,3	381,9	-
Geçmiş Yıllar Karı/Zararı	-1423,6	-256,6	-

Tablo: IV.5. İMKB’de İşlem Gören Faktoring Şirketlerinin Seçilmiş Kalemler İtibariyle Sektör İçindeki Payı

	(%)	
	2007	2006
Toplam Aktifler	12,7	12,2
<i>Özsermaye Yapısı</i>		
Ödenmiş Sermaye	4,2%	3,9%
Yedek Akçeler	1,9%	3,1%
Yeniden Değerleme Fonu	18,9%	11,5%
Dönem Karı	4,2%	2,6%
Geçmiş Yıllar Karı	0,0%	0,0%

İMKB’de işlem gören 2 faktoring şirketinin aktif toplamının, toplam faktoring şirketlerinin aktifleri içindeki payı 2006 ve 2007 yılları için sırasıyla %12,2 ve %12,7 olmuştur.

Ödenmiş sermaye açısından bakıldığında da yine aynı dönemler itibariyle toplam içindeki payları da %3,9 ve % 4,2 olarak gerçekleşmiştir. Yedek akçeler kalemi için de bu pay 2006 yılında %3,1’ken 2007 yılında %1,9’a düşmüştür.

İMKB’de işlem gören faktoring şirketlerinin elde ettiği dönem karları ise 2006 ve 2007 yıllar itibariyle toplam faktoring sektöründeki karın sırasıyla %2,6’sına ve %4,2’sine tekabül etmektedir.

İMKB’de işlem gören faktoring şirketlerinin yeniden değerlendirme fonu kalemindeki büyüklük, toplam şirketler içinde 2006 yılında %11,5’lik bir paya sahip olurken, bu oran 2007 yılında %18,9’a yükselmiştir.

Tablo: IV.6. Faktoring Şirketlerinin Seçilmiş Göstergeleri 1

(Milyon YTL)

İMKB'de İşlem Gören Faktoring Şirketleri	2007	2006	2005
Toplam Aktifler	946,7	770,1	356,7
Alacak veya Krediler/Toplam Aktifler (%)	82,2	77,0	75,4
Özkaynaklar/Toplam Pasifler (%)	7,4	7,5	6,7
Karlılık Oranları			
Özkaynak Karlılığı (%)	25,5	22,3	14,4
Aktif Karlılığı (%)	1,9	1,7	1,0
Toplam Faktoring Şirketleri *			
Toplam Aktifler	7.448	6.332	-
Dönem Karı	414	494	-
Alacak veya Krediler/Toplam Aktifler (%)	83	81	-
Özkaynaklar/Toplam Pasifler (%)	26	28	-
Karlılık Oranları			
Özkaynak Karlılığı (%)	21,0	27,9	-
Aktif Karlılığı (%)	5,6	7,8	-

*Kaynak: BDDK

Tablo: IV.7. Faktoring Şirketlerinin Seçilmiş Göstergeleri 2

(Milyon YTL)

İMKB'de İşlem Gören Faktoring Şirketleri	2007	2006	2005
Özsermaye Yapısı			
Ödenmiş Sermaye	36,8	29,0	15,0
Yedek Akçeler	15,4	15,8	5,6
Yeniden Değerleme Fonu	3,4	3,4	3,4
Dönem Karı/Zararı	17,9	12,8	3,5
Geçmiş Yıllar Karı/Zararı	0,0	0,0	0,0
Gelir – Gider Kalemleri			
Faaliyet Gelirleri	89,4	64,2	16,8
Faaliyet Giderleri	-17,1	-10,0	-3,6
Diğer Gelirler	1,6	5,0	0,6
Diğer Giderler	-0,9	-3,3	-0,2
Toplam Faktoring Şirketleri *			
Özsermaye Yapısı			
Ödenmiş Sermaye	880,2	748,9	-
Yedek Akçeler	798,0	506,3	-
Yeniden Değerleme Fonu	18,0	29,9	-
Dönem Karı/Zararı	427,1	490,5	-
Geçmiş Yıllar Karı/Zararı	880,2	748,9	-

*Kaynak: BDDK

V. SONUÇ

Bu çalışmada, İMKB'de payları işlem gören mali nitelikli şirketlerin bilanço ve gelir tablosu verilerine dayanılarak ve ilgili şirketlerin alt sektörleri itibariyle toplam şirketler içindeki yerlerine de değinilerek, söz konusu şirketlerin mali yapıları ile ilgili bir derleme yapılmıştır.

Mali şirketlerin en büyük kısmını temsil eden bankalardan İMKB'de işlem görenlerin, toplam bankalar içinde oldukça ağırlıklı bir paya sahip olduğu, toplam bankacılık aktiflerinin ve toplam mevduatın %75'i, ayrıca toplam kredilerin de 80'den fazlasının İMKB'de işlem gören bankalara ait olduğu görülmektedir.

Sigorta sektöründe ise, İMKB’de işlem gören sigorta şirketlerinin aktif toplamının toplam sigortacılık aktifleri içinde % 40 civarında bir payı olduğu görülmektedir. Ayrıca, sigorta primlerin de %35 civarında bir kısmı bu sigorta şirketleri tarafından üretilmektedir.

İMKB’de işlem gören finansal kiralama şirketlerinin aktifleri, toplam sektör aktiflerinin %37’sini oluşturmaktadır. Bununla birlikte, sektördeki toplam karın %68’i bu şirketlerin olmuştur.

Faktoring şirketleri açısından ise, İMKB’de işlem gören 2 faktoring şirketinin toplam aktifleri, sektördeki tüm aktiflerin %13’ünü oluşturmakta, bu şirketin karları ise sektördeki toplam karın %4,2’sine tekabül etmektedir.

KAYNAKLAR

BDDK, Finansal Piyasalar Raporu, Aralık 2007.

Hazine Müsteşarlığı, Sigorta Denetleme Kurulu, Türkiye'de Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor, 2005, 2006, 2007.